

**NIEUWSBRIEF
HELIKON UTRECHT
II
December 2019**

Utrecht, december 2019

Geachte mevrouw, mijnheer,

Allereerst willen we u bedanken voor uw deelname aan de lezingen, themadagen en excursies van Helikon in de eerste helft van het seizoen 2019 – 2020. We zijn blij met uw positieve reacties en met onze docenten die er telkens weer in slagen interessante lezingen te houden en boeiende excursies en reizen te organiseren. We zijn ook heel tevreden met onze vaste locatie, het Instituto Cervantes aan het Domplein te Utrecht.

We zijn intussen begonnen – velen van u hebben dat al gemerkt – om de activiteiten van Helikon op Facebook te promoten, zie <http://facebook.com/HelikonUtrecht>

Waar mogelijk sluiten we aan bij de actualiteit op het gebied van kunst, cultuur en religie, en we koppelen hieraan de evenementen van Helikon. Op die manier zijn er bijzondere contacten gelegd met onder meer Museum Catharijneconvent, het Rijksmuseum, het Twenths Museum en het Van Gogh Museum.

We hebben twee nieuwe lezingen toegevoegd aan ons programma. Daarnaast vestigen we graag de aandacht op twee lezingenreeksen in Museum Catharijneconvent die op stapel staan, en op onze reizen naar Berlijn en naar het Frankrijk van de Impressionisten.

I Actueel & nieuw

- **Vergeten vrouwen: vrouwelijke schilders, grafici en beeldhouwers!**

Zoals blijkt uit tal van onderzoeken en uit recente exposities, zoals de *Vergeten vrouwen van Cobra* in het Cobra Museum en *Meesterlijke Vrouwen* in het Stedelijk Museum Schiedam, werden vrouwelijke kunstenaars tot voor kort nauwelijks serieus genomen in de kunstwereld. Om u te laten kennismaken met deze kunstenaressen en hun positie te belichten, vertelt Jaap Versteegh u op **vrijdag 13 december** in het Instituto Cervantes alles over vrouwelijke schilders en grafici uit de eerste helft van de 20^e eeuw. Zie <http://bit.ly/2LCGLLy>

Op **vrijdag 17 januari 2020** vervolgt Jaap Versteegh deze reeks en zet vrouwelijke beeldhouwers als Sara de Swart, Charlotte van Pallandt en de zusters Liesbeth en Ton Dubbelman in de schijnwerpers. Meer informatie over deze lezing vindt u hier: <http://bit.ly/2LH0Joo>

- **Turangalila-symfonie van Olivier Messiaen**

Kees Wisse belicht op **zaterdag 14 december** de Turangalila symfonie van Olivier Messiaen over liefde en vreugde. Deze lezing over Messiaen, wiens werk op het moment volop in de belangstelling staat, belicht de bijzondere plaats van deze Franse componist in de muziek van de 20^e eeuw.

De lezing vindt plaats in een inspirerende en groene locatie, huize Gaudeamus in Bilthoven, een prachtige villa uit 1924, opgetrokken in de stijl van de Amsterdamse School. Een muziekhuis vol verhalen waar we Messiaen de eer geven die hij verdient. Zie <https://bit.ly/2t5JB5p>.

- **Wonderbaarlijke wonderen I tot en met III**

Vrijdag 20 december geeft Désirée Krikhaar de eerste lezing over wonderen, die voorbereidt op de komende tentoonstelling *Allemaal Wonderen*. Deze tentoonstelling, die vanaf 23 februari 2020 in Museum Catharijneconvent wordt gehouden, laat zien dat wonderen vanaf het begin van de mensheid een belangrijke rol hebben gespeeld en dat wonderen kunstenaars door de eeuwen heen hebben geïnspireerd.

Désirée Krikhaar zal in een reeks van drie lezingen in Instituto Cervantes de vroeg- en oost-christelijke wonderen tonen en bespreken. De lezingen – op de **vrijdagen 20 december, 31 januari en 20 maart** – kunnen ook los van elkaar worden gevolgd: <https://bit.ly/348GhU3>

- **Oriëntalisme in de kunst**

Lisette Le Blanc voert ons op **zaterdag 1 februari** langs oostelijke en zuidelijke streken, ontsloten door baggeraars en ingenieurs, die kanalen groeven en spoorwegen aanlegden door Rusland, China en Noord-Afrika. Ontdekkingsreizigers en wetenschappers maakten reisverslagen en vanaf eind 18de eeuw raakten kunstenaars als Ingres, Delacroix en later Matisse en Klee in de ban van deze exotische gebieden, die hen inspireerden tot extravagante schilderwerken. Deze lezing vindt eveneens plaats in een **groene** omgeving, in **huize Gaudeamus te Bilthoven**.

Kamal Hors zal tussen de vertoonde kunstwerken door dit huis vol verhalen opluisteren met muzikale bijdragen op de *ud*, de Arabische voorloper van de luit. Alle informatie: <https://bit.ly/36sDLcR>.

- **Nieuw! Barok in Rome. Caravaggio-Bernini en tijdgenoten**

Vanaf 14 februari is in het Rijksmuseum in Amsterdam *Barok in Rome. Caravaggio-Bernini* te zien, met in de hoofdrollen deze geniale schilder en deze briljante beeldhouwer. Een nieuwe generatie ambitieuze kunstenaars schudde in de eerste decennia van de 17de eeuw het ingedutte Rome wakker. De stad werd in korte tijd een broedplaats voor nieuwe artistieke initiatieven en vormde de voedingsbodem voor een nieuwe stijl, die pas veel later de barok wordt genoemd.

Caravaggio, de doornenkroning van Christus, 1602-1603

Er ontstaat een nieuwe kunsttaal, waarbij niet langer elegantie de norm is, maar het oproepen van emoties. Het is kunst die je moet ervaren met al je zintuigen: theatrale kunst vol drama, dynamiek en bravoure. Everdien Hoek zal laten zien hoe de mens eind 16de eeuw op grote existentiële vragen stuit, hoe de grenzen van de werkelijkheid vervagen en de eerste barok-kunstenaars de grenzen van de kunst gaan oprekken. Mis deze lezing niet! **Vrijdag 13 maart, 14.00 - 16.00 uur in Instituto Cervantes.** <http://bit.ly/2Pr9GTO>.

- **Nieuw! *In the Picture*: kunstenaarsportretten**

Onder de titel *In the Picture* organiseert het Van Gogh Museum van 21 februari tot en met 24 mei een tentoonstelling over kunstenaarsportretten. Vincents zelfportretten - waarvan het museum zeventien exemplaren bezit - staan centraal, naast werken waarop Paul Gauguin, Henri de Toulouse-Lautrec en anderen Van Gogh vereeuwigen.

Marina Marijnen neemt u mee naar de belevingswereld van deze kunstenaars. We bewonderen de werken waarop zij zichzelf en elkaar in beeld brachten en komen meer te weten over de drijfveren die aanleiding gaven tot deze (zelf)beelden.

Lezing door drs. Marina Marijnen, **vrijdag 3 april, 14.00 - 16.00 uur in Instituto Cervantes.**

Informatie op de Helikon-website: <http://bit.ly/2TFUjdW>

II Komende lezingenreeksen

- **Jan van Eyck en de Vlaamse Primitieven**

De stad Gent viert feest want 2020 is het jaar dat het altaarstuk der altaarstukken *De aanbidding van het Lam Gods* na een acht jaar durende restauratie weer in volle glorie te bezichtigen is. Paul Bröker neemt u op de vrijdagmiddagen **24 en 31 januari en 7 en 14 februari 2020** mee in de wereld van de Vlaamse Primitieven en Jan van Eyck. De mooiste schilderijen van de Vlaamse Primitieven, hun symbolische lading en kleurgebruik krijgen ruim de aandacht, tijdens deze reeks die in het **Catharijneconvent** plaatsheeft. Zie: <https://bit.ly/2RzNA4t>.

Van Eyck, Portret van een man met een blauwe kaproen, ca. 1428-30

En natuurlijk staan we ook uitgebreid stil bij de tentoonstelling *Van Eyck, een optische revolutie*, die vanaf 1 februari 2020 te zien is in het Museum voor Schone Kunsten in Gent, de stad waar Van Eyck woonde en werkte en waar begin 2020 meer dan honderd topstukken van Van Eyck te zien zijn. Centraal staan de gerestaureerde buitenluiken van *De aanbidding van het Lam Gods* en de panelen van Adam en Eva.

Op **zondag 15 maart** zal Martijn Pieters van 14.00 - 16.00 uur in Instituto Cervantes de iconografie, geschiedenis en restauratie van Van Eycks superieure creatie uitvoerig behandelen. Zie

<http://bit.ly/2rzXU1x>

- ***Ora et Labora* - de grote kloosterordes**

De grote kloosterordes krijgen alle aandacht op de **zondagen 16 en 23 februari en 1 en 8 maart**, telkens van 14.00 -16.00 uur in de Grachtenzaal van het **Catharijneconvent**. Historicus Gregor Dijkhuis zal in vier delen de geschiedenis van de belangrijkste kloosterordes en hun betekenis

vertellen. Eeuwenlang waren kloosters de belangrijkste centra van kennis, cultuur en ontwikkeling. Deze reeks begint bij de woestijnvaders en het vroege christendom en eindigt bij de armoedebewegingen en de laatste kloosters die ons resten... Kijk hier voor meer informatie: <https://bit.ly/2qIvgLs>.

III Komende kunstreizen

- **Berlijn, 75 jaar na *Stunde Null***

Van **maandag 11 tot en met zaterdag 16 mei 2020** organiseert Helikon een zesdaagse reis naar Berlijn. Op 8 mei viert heel Duitsland 75 jaar Bevrijdingsdag. Germanist en Berlijkenner Klaas Kok neemt u mee naar de cultuurhistorische en architectonische monumenten in het Berlijn anno 2020, 75 jaar na de Duitse capitulatie. Er is nog meer aan de hand in deze prachtige stad, ook dertig jaar Duitse hereniging en de 250ste geboortedag van Beethoven worden er gevierd met tal van festiviteiten. Er zijn in deze week lopende tentoonstellingen te zien van Christo en zijn vrouw Jeanne Claude, die ooit de Reichstag inpakten, en van Claude Monet. Zie <http://bit.ly/2LGYyBq> Bijzonder is dat in ons land, in het Twents Museum momenteel werkt aan het project 75 jaar Duitse capitulatie, *Nooit Meer / Nie Wieder*, dat vanaf april 2020 op verschillende locaties te zien zal zijn. Heeft u interesse in deze (trein-)reis naar Berlijn? Bel of email ons dan **uiterlijk 1 februari a.s.** via: 06-25048875 of info@helikon-utrecht.nl

- **In de voetsporen van de Impressionisten**

Van **dinsdag 9 tot en met maandag 15 juni 2020** kunt u mee met onze reis die geheel in het teken staat van de Impressionisten. Lisette le Blanc begeleidt u naar dorpen in Brabant en de Borinage, waar Vincent van Gogh's werk aanvangt.

Claude Monet, parlamentsgebouwen in Londen, doorbrekende zon in mist (1904)

We volgen van Gogh en zijn grote voorbeelden, bezoeken Barbizon, bekijken met eigen ogen de **tuinen** van Monet. In Parijs krijgen we rondleidingen langs impressionistische kunst in Musée d'Orsay en Musée Marmottan en we bezoeken het nieuwe museum Camille Claudel in Nogent-sur-Seine. Een prachtige kans om meer te zien en te horen over de imponerende kunstenaars van het Impressionisme. Gedetailleerde informatie: <https://bit.ly/2RFdvI2>. Heeft u belangstelling voor deze zevendaagse busreis? Neem dan **voor 1 maart 2020** a.s. contact op met Helikon, mobiel: 06-25048875 of email naar info@helikon-utrecht.nl

Inschrijven...

Via de website www.helikon-utrecht.nl kunt u zich inschrijven voor onze activiteiten, en dat kan ook per e-mail: info@helikon-utrecht.nl of telefonisch: 06- 25048875. Vermeld graag de nummers van de activiteiten waaraan u wilt deelnemen.

Op vrijdag 10 januari a.s. inventariseren we het aantal inschrijvingen voor lezingen en andere activiteiten tot medio 2020. Heeft u zich nog niet aangemeld, dan vragen we u vriendelijk uw **inschrijving vóór 10 januari** in te sturen. Op basis daarvan kunnen we besluiten voor welke activiteiten zich voldoende mensen hebben aangemeld. Uiteraard kunt u zich ook na deze datum nog aanmelden; inschrijven vóór 10 januari stellen we zeer op prijs, ook in verband met zaalreserveringen. We wensen u veel plezier met het aanbod van Helikon en hopen dat u met evenveel enthousiasme als in de afgelopen jaren aan onze lezingen, excursies en reizen deelneemt.

Pieter Fransz de Grebber, Aanbidding der herders, 1633, Museum Catharijneconvent

Mede namens de docenten en medewerkers van Helikon wensen we u alvast fijne feestdagen en een gelukkig 2020 toe!

Met hartelijke groet,
Heleen Rippen

info@helikon-utrecht.nl
www.helikon-utrecht.nl
<http://facebook.com/HelikonUtrecht>
twitter.com/HelikonU

Wilt u de nieuwsbrief niet meer ontvangen? Of wilt u zich afmelden voor schriftelijke berichten en/of mailingen van Helikon? Stuur dan een e-mail naar: info@helikonutrecht.nl